Geografia
Poziom rozszerzony

Listopad 2009

W kluczu są prezentowane przykładowe prawidłowe odpowiedzi. Należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest synonimiczny wobec schematu, oraz inne odpowiedzi, nieprzewidziane w kluczu, ale poprawne.

Nr zadania	Prawidłowa odpowiedź	Punktacja zadania	Kryteria oceny
1.	Obliczenia: Na przykład: 1 cm – 50 000 cm, 1 cm – 500 m, 1 cm – 0,5 km; 1 cm^2 – 0,25 km^2, 136 cm^2 – x km^2, $x = \frac{136\ cm^2 \cdot 0{,}25\ km^2}{1\ cm^2} = \mathbf{34\ km^2}$	2	Za poprawną zamianę podziałki – 1 pkt Za poprawne obliczenie powierzchni rzeczywistej parku – 1 pkt
2.	A. kapliczka zbójecka, B. Barani Groń, C. Orawski Duży Stawek, D. dzwonnica loretańska	2	Za poprawne rozpoznanie trzech obiektów – 1 pkt Za poprawne rozpoznanie wszystkich obiektów – 2 pkt
3.	C	1	Za prawidłowe podkreślenie odpowiedzi – 1 pkt
4.	Diablak – 1725 m n.p.m.; Sokolica 1367 m n.p.m. 1725 m – 1367 m = **358 m**	1	Za podanie poprawnego wyniku w metrach – 1 pkt
5.	Wyrazy wykreślone: Karpat Wschodnich, kredzie, zrębowe, magmowych i osadowych, zlepieńcem, kosodrzewina	2	Za prawidłowe wykreślenie czterech sformułowań – 1 pkt Za prawidłowe wykreślenie wszystkich sformułowań – 2 pkt
6.	Obliczenia: Na przykład: różnica wysokości Słowacja – Diablak: 1725 m n.p.m. – 530 m n.p.m. = 1195 m; Spadek temperatury: 0,6°C – 100 m x – 1195 m $x = \frac{0{,}6°C \cdot 1195\ m}{100\ m} = 7{,}17°C$, w przybliżeniu 7,2°C –2°C – 7,2°C = **–9,2°C** Różnica wysokości Diablak – Zawoja: Zawoja: 1725 m n.p.m. – 530 m n.p.m. = 1195 m Wzrost temperatury 1°C – 100 m x – 1195 m $x = \frac{1°C \cdot 1195\ m}{100\ m} = 11{,}95°C$ w przybliżeniu 12°C –9,2°C + 12°C = **2,8°C**	2	Za prawidłowe obliczenie temperatury w każdym z miejsc – po 1 pkt
7.	Przykładowe odpowiedzi: schronisko PTSM, pole namiotowe, miejsca noclegowe, szlak konny, bar	2	Za wymienienie trzech elementów – 1 pkt Za wymienienie wszystkich elementów – 2 pkt

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

<table>
<tr><th>Nr zadania</th><th>Prawidłowa odpowiedź</th><th>Punktacja zadania</th><th>Kryteria oceny</th></tr>
<tr><td>8.</td><td>Obliczenia:
Na przykład:
Czas słoneczny:
różnica długości geogr. = 19°30’
różnica czasu:
1° – 4 min 30’ – 2 min, 19 · 4 min + 2 min = 78 min = 1 h 18 min
czas w Zawoi: 18 h + 1 h 18 min = 19 h 18 min
Czas zimowy jest równy czasowi strefowemu:
18 h + 1 h = 19 h</td><td>2</td><td>Za obliczenie czasu słonecznego – 1 pkt
Za obliczenie czasu zimowego – 1 pkt</td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Odpowiedzi:
A. Wigierski PN, B. Białowieski PN, C. Ojcowski PN,
D. Bieszczadzki PN</td><td>2</td><td>Za rozpoznanie trzech parków – 1 pkt
Za rozpoznanie wszystkich parków – 2 pk</td></tr>
<tr><td>10.</td><td>A. $\varphi = 90° - x$; $\varphi = 90° - 41°25' = 48°35'$. Ponieważ Słońce góruje po południowej stronie, to $\boldsymbol{\varphi = 48°35'N}$.
B. różnica czasu: 3 h 44 min = 224 min
1° – 4 min
x – 224 min
$x = \frac{1° \cdot 224 \text{ min}}{4 \text{ min}} = 56°$
Ponieważ czas słoneczny jest wcześniejszy, to $\boldsymbol{\lambda = 56°W}$.</td><td>2</td><td>Za obliczenie szerokości geograficznej – 1 pkt
Za obliczenie długości geograficznej – 1 pkt</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>B</td><td>1</td><td>Za wybranie właściwego wzoru – 1 pkt</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>A. 18,0°C – (–1,8°C) = 19,8°C
B. 3 miesiące</td><td>2</td><td>Za obliczenie amplitudy – 1 pkt
Za podanie czasu trwania lata – 1 pkt</td></tr>
<tr><td>13.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:
Skutki pozytywne: 1. Są źródłem energii elektrycznej.
2. Ułatwiaja pozyskiwanie mięczaków.
Skutki negatywne: 1. Utrudniają zagospodarowanie turystyczne regionu. 2. Utrudniają komunikację morską.</td><td>2</td><td>Za wypisanie każdego z dwóch skutków (nie ma znaczenia, czy pozytywnych czy negatywnych) – po 1 pkt</td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:
<table>
<tr><th>Rzeka</th><th>Typ klimatu</th><th>Wykres stanów wody w rzece</th></tr>
<tr><td>Ebro, Duero, Tyber</td><td>podzwrotnikowy</td><td>C</td></tr>
<tr><td>Kongo, Amazonka</td><td>równikowy wybitnie wilgotny</td><td>G</td></tr>
<tr><td>Ganges, Jangcy, Huang-ho</td><td>zwrotnikowy morski</td><td>B</td></tr>
<tr><td>Wisła, Odra, Łaba</td><td>umiarkowany przejściowy</td><td>E</td></tr>
</table></td><td>2</td><td>Za prawidłowe wypełnienie trzech wierszy tabeli – 1 pkt
Za prawidłowe wypełnienie wszystkich wierszy tabeli – 2 pkt</td></tr>
<tr><td>15.</td><td> 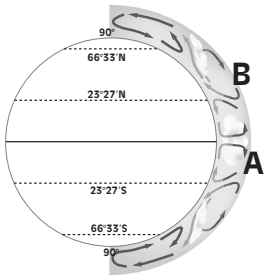
</td><td>1</td><td>Za prawidłowe podpisanie dwóch komórek – 1 pkt</td></tr>
</table>

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

<table>
<tr><th>Nr zadania</th><th>Prawidłowa odpowiedź</th><th>Punktacja zadania</th><th>Kryteria oceny</th></tr>
<tr><td>16.</td><td>A → C → E → F → H</td><td>2</td><td>Za prawidłowy ciąg trzech wydarzeń – 1 pkt
Za prawidłowy ciąg wszystkich wydarzeń – 2 pkt</td></tr>
<tr><td>17.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:<table><tr><th>Forma rzeźby</th><th>Czynnik rzeźbotwórczy</th><th>Proces rzeźbotwórczy</th></tr><tr><td>oz</td><td>wody polodowcowe</td><td>akumulacja</td></tr><tr><td>klif</td><td>wody morskie</td><td>erozja (abrazja)</td></tr><tr><td>muton (baraniec)</td><td>lód lodowcowy</td><td>erozja (egzaracja)</td></tr><tr><td>meander</td><td>wody rzeczne</td><td>erozja (boczna)</td></tr><tr><td>barchan</td><td>wiatr</td><td>akumulacja</td></tr></table></td><td>2</td><td>Za prawidłowe wypełnienie trzech wierszy tabeli – 1 pkt
Za prawidłowe wypełnienie całej tabeli – 2 pkt</td></tr>
<tr><td>18.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:
A.makia/frygana/chapparal/garig/wiecznie zielone twardolistne zarośla, B. las deszczowy/puszcza/wilgotne lasy równikowe, C.step/puszta/preria/pampa, D. łęg/las łęgowy</td><td>2</td><td>Za rozpoznanie trzech formacji roślinnych – 1 pkt
Za rozpoznanie wszystkich formacji roślinnych – 2 pkt</td></tr>
<tr><td>19.</td><td><table><tr><th>Religia</th><th>Świątynia</th><th>Duchowny</th><th>Święta księga</th></tr><tr><td>islam</td><td>meczet</td><td>mułła</td><td>Koran</td></tr><tr><td>prawosławie</td><td>cerkiew</td><td>pop</td><td>Biblia</td></tr><tr><td>judaizm</td><td>synagoga</td><td>rabin</td><td>Tora</td></tr><tr><td>protestantyzm</td><td>zbór</td><td>pastor</td><td>Biblia</td></tr></table></td><td>2</td><td>Za prawidłowe uzupełnienie trzech wierszy tabeli – 1 pkt
Za prawidłowe uzupełnienie całej tabeli – 2 pkt</td></tr>
<tr><td>20.</td><td>Przykładowe obliczenia:
Przyrost naturalny:
$Pn = (u - z)/l \cdot 1000‰$
$Pn = \frac{368\,000 - 363\,000}{38\,641\,000} \cdot 1000‰ = \mathbf{0{,}13‰}$
Saldo migracji:
$Sm = i - e$; $Sm = \frac{6500 - 24\,000}{38\,641\,000} \cdot 1000‰ = \mathbf{-\,0{,}45‰}$
Przyrost rzeczywisty:
Pr = Pn (przyrost naturalny) + Sm (saldo migracji)
$Pr = 0{,}13 + (-0{,}45) = \mathbf{-\,0{,}32‰}$</td><td>2</td><td>Za prawidłowe obliczenie przyrostu naturalnego – 1 pkt
Za prawidłowe obliczenie i podanie wyniku przyrostu rzeczywistego – 2 pkt</td></tr>
<tr><td>21.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:
A. ograniczenie prawa do swobodnej prokreacji, kary finansowe
B. 1. brak żon – handel kobietami, 2. emigracja</td><td>2</td><td>Za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi – po 1 pkt</td></tr>
<tr><td>22.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:
Rolnictwo ekologiczne polega na stosowaniu naturalnych metod uprawy i hodowli oraz naturalnych sposobów zapobiegania chorobom i szkodnikom.
Gospodarstwa ekologiczne muszą spełniać wysokie normy jakości przy dużych kosztach produkcji.</td><td>2</td><td>Za wyjaśnienie pojęcia – 1 pkt
Za podanie trudności – 1 pkt</td></tr>
<tr><td>23.</td><td>Przykładowe odpowiedzi:
A. USA, Francja, Australia; nadwyżka produkcji, korzystne ceny
B. odmienny klimat (np. Holandia – krótki okres wegetacji), specjalizacja w innych uprawach, korzystne przeliczniki, polityka rolna Unii Europejskiej
C. USA, Brazylia, Australia, Argentyna, Kanada, Ukraina</td><td>3</td><td>Za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi – po 1 pkt</td></tr>
</table>

Nr zadania	Prawidłowa odpowiedź	Punktacja zadania	Kryteria oceny
24.	Przykładowe odpowiedzi: Konsekwencje pozytywne: 1. zmniejszenie zużycia ropy naftowej, 2. impuls do rozwoju rolnictwa Konsekwencje negatywne: 1. wzrost cen produktów rolnych, 2. wysoki koszt technologii produkcji biopaliw	2	Za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi – po 1 pkt
25.	B	1	Za wybranie właściwej mapy – 1 pkt
26.	Przykładowe odpowiedzi: Argumenty za: 1. Jest to żywność wzbogacona w witaminy i aminokwasy. 2. Są to na przykład wolno psujące się owoce. Argumenty przeciw: 1. Grozi niekontrolowanym przepływem genów między gatunkami. 2. Być może jest zagrożeniem dla zdrowia ludzkiego.	2	Za każde dwa argumenty (niezależnie czy za, czy przeciw) – po 1 pkt
27.	Przykładowe odpowiedzi: Jest to dowód na dostępność i szansę zużycia energii elektrycznej. Konsumenci dyktują popyt na urządzenia zasilane energią elektryczną.	1	Za podanie poprawnego wyjaśnienia – 1 pkt
28.	A. baza energetyczna – bliskość elektrowni Pątnów w Koninie, B. baza surowcowa (np. rudy miedzi)	2	Za podanie każdego czynnika – po 1 pkt
29.	Przykładowe odpowiedzi: A. 1. wydobycie odkrywkowe lub wytop podziemny 2. odsiarczanie ropy naftowej i gazu ziemnego B. Polska wydobywała siarkę górniczo, a siarka z odsiarczania ropy i gazu jest tańsza.	2	Za podanie dwóch sposobów – 1 pkt Za podanie wyjaśnienia – 1 pkt
30.	Przykładowe odpowiedzi: 1. wysoki koszt instalacji, 2. ograniczony zasięg, 3. mała sprawność energetyczna	1	Za wypisanie trzech wad – 1 pkt
31.	Przykładowe odpowiedzi: 1. niewystarczająca regulacja koryt rzek 2. czasochłonny transport	2	Za podanie każdej przyczyny – po 1 pkt
32.	Przykładowe odpowiedzi: Koleje wąskotorowe: 1. niższy koszt budowy, 2. można budować na trudnym terenie (góry, puszcza, teren podmokły) Koleje szerokotorowe: 1. większy tonaż przewozu, 2. większe bezpieczeństwo	2	Za podanie dwóch przyczyn – po 1 pkt
33.	Przykładowe odpowiedzi: A. 1. budowa sztucznych wysp, 2. wycinanie palm kokosowych, a sadzenie krzewów ozdobnych lub ogrodów warzywnych B. islam	2	Za podanie dwóch argumentów – 1 pkt Za podanie nazwy religii – 1 pkt

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl